

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша (м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словаччина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами!*

**III Міжнародна науково-практична
Інтернет-конференція**

**«МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

м. Мукачево

УДК 338.486:91(477:4)(043.2)

М 58

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)*

Відповідальний за випуск – доктор географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., проф. (голова); Смочко Н.М. – д.геогр.н., проф. (заст.гол.), Лужанська Т.Ю. – к.геогр.н., Папп В.В. – д.е.н., проф., П'ятка Н.С. – к.е.н., доц., Кочан В.М. – к.філос.н., ст. викл.; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, магістрантів, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні аспекти суспільно-географічного розвитку туристичної галузі у контексті інтегрування України в європейський економічний простір.

М 58

Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. Мукачево: МДУ, 2022. 125 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Погляди редколегії не завжди збігаються з позиціями авторів.

© Мукачівський державний університет, 2022

5. Преображенский В.С., Веденин Ю.А., Зорин И.В., Мухина Л.И. Территориальная рекреационная система как объект изучения географических наук. Изв. АН СССР. Сер. геогр. 1974. № 2. С. 34-42.
6. Преображенский В.С. Я – географ. Из творческого наследия. М.: ГЕОС, 2001. 292 с.
7. Теоретические основы рекреационной географии / Под ред. В.С. Преображенского. М.: Наука, 1975. 224 с.
8. Goeldner C.R., Ritchie J.R.B. Tourism: principles, practices, philosophies. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2009. 655 p.
9. Gunn C.A. Tourism Planning. New York: Crane, Russack and Co., 1979. 148 p.
10. Leiper N. Tourism systems: an interdisciplinary perspective. Palmerston North, New Zealand: Department of Management Systems, Business Studies Faculty, Massey University, 1990. 289 p.
11. Mill R.C., Morrison A.M. The Tourism System. Dubuque, Iowa: Kendall / Hunt Publication, 2009. 436 p.

УДК 911.3:30/33 (477.8)

Тетяна ЛУЖАНСЬКА

кандидат географічних наук, доцент

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

tetyana.Luchanska70@gmail.com

Валентина СЬОМАК

здобувачка спеціальності 242 Туризм освітнього ступеня Магістр

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Анастасія ТУРЯНИЦЯ

здобувачка спеціальності 106 Географія освітнього ступеня Бакалавр

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

РОЛЬ МІЖСИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ В КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНОМУ ПРОГНОЗУВАННІ

Комплексне географічне прогнозування – це дослідження, яке спрямоване на виявлення природних та антропогенних тенденцій, розмірів та термінів зміни природного середовища й господарства в суспільному виробництві. Воно є складним через наявність прямих і зворотних внутрішніх зв'язків, зовнішніх факторів, недостатності системи методів і специфічних операцій географічного прогнозування, а також неповноти інформації, необхідної для прогнозування.

Дослідники К. К. Марков, В. Б. Сочава вважали географічне прогнозування однією з найважливіших форм наукової діяльності географів. Сочава В.Б. охарактеризував географічний прогноз як наукову розробку уявлень про природні географічні системи майбутнього, про їх корінні і перемінні стани, що обумовлені природними властивостями та господарською діяльністю людини.

Ісаченко А.Г. ввів поняття «ландшафтно-географічний прогноз» як наукове передбачення про стан та напрямок розвитку геосистем. Також проблемами географічного прогнозування займалися такі вчені, як: В. С.Аношко, К.Н. Дияконів, Ф. Н.Мільков, Ю. Г.Пузаченко, Ю. М. Симонов та інші.

Об'єктом географічного прогнозування служать не тільки природні комплекси у сфері антропогенного впливу, але й природно-історичні тенденції розвитку навколишнього природного середовища. Наприклад, об'єктом палеогеографічного прогнозування виступають стійкі тенденції розвитку тих природних процесів й явищ, які можуть екстраполюватися на майбутнє. Нині об'єктами географічного прогнозування кліматологів і гідрологів усе частіше стають стан водних та повітряних ресурсів, ступінь їх глобального й локального забруднення. Об'єкти різного ступеня динамічності вивчають геоморфологи: макрорельєф (константа) і динамічні процеси сучасного рельєфотворення. Фахівці у сфері географії ґрунтів, біогеографи прогнозують продуктивність біомаси, можливість вторинного засолення ґрунтів та їх сольовий баланс, динаміку екосистем, можливість захворювання людини у визначених географічних умовах і т.п. [5, с. 26]. У деяких випадках мета й об'єкти прогнозу є специфічними: у економіко-географів прогноз переважно зближається з директивним планом, у палеогеографів він звернений у минуле, у картографів можливість прогнозування тільки по картах і аерофотозніманнях є обмеженою. Проте загальною метою у всіх географічних дослідженнях є прогнозування можливих змін у стані географічного середовища, його компонентів з метою їх раціонального господарського використання та покращення.

На основі розв'язку конкретних практичних завдань як географічних ядер формуються три основні організаційно-взаємозалежні блоки географічного прогнозування, а саме: економіко-географічний, фізико-географічний і географічний. У *підсистемі територіальної організації господарства* перевага надається виявленню майбутніх територіальних структур господарства, а навколишнє природне середовище виступає як його географічна основа. У *підсистемі навколишнього природного середовища* провідна роль належить природній основі. Форми територіальної організації господарства у даному випадку виступають як зовнішні фактори, які визначають тип й силу впливів на навколишнє природне середовище [3, с. 24].

Для вирішення практично всіх прогнозно-географічних завдань важливим є системний підхід, який забезпечує вивчення динамічного стану природних комплексів протягом усього їх життєвого циклу. Однак найбільший ефект проявляється при використанні міжсистемного аналізу. Стан навколишнього природного середовища допомагає визначити сполучення двох методів – географічних оцінок та ландшафтно-індикації. Перший націлений на майбутнє, тому що навколишнє природне середовище оцінюється з погляду перспектив її господарського використання і можливих порушень, складає важливу частину експертизи географічних проектів. Основними об'єктами оцінки стану навколишнього природного середовища є сучасні та майбутні рівні границь впливу на даний ландшафт природних та техногенних джерел, а також оцінка відповідної реакції ландшафту на зазначені впливи. Аспектів оцінки може бути

декілька – технологічний, інженерний, соціально-економічний, екологічний та інші. Критерії оцінки, переважно економічні, визначають господарську та соціальну значимість наслідків впливу на природу [2, с. 38].

Оцінка джерела, виду та режиму впливу проводиться на другому етапі географічних досліджень, коли вивчається технологія виробництва, а також визначається межа сфери впливу джерела. Основні джерела впливу на навколишнє природне середовище – промисловість, сільське господарство, транспорт, рекреація. Вони розглядаються по окремих географічних об'єктах, їх комплексам і районам. Виділяються та оцінюються переважно такі види впливів: вилучення з природи речовини (ресурсоспоживання); перерозподіл речовини, привнесення в природу штучних речовин («відходи»); створення технічних об'єктів та перетворення ними прилеглих територій (землеємкість). У територіальному аспекті це можуть бути крапково-осередкові впливи, лінійно-мережні та майданні, а у тимчасовому аспекті – тривалі, короткочасні, безупинні, імпульсні та інші.

Оцінка природних комплексів може вироблятися за ступенем зруйнування біогеохімічних циклів їх розвитку, продуктивності та забрудненню при порівнянні порушених територій із сусідніми непорушеними, за потенційною стійкістю природних комплексів до зовнішніх природних та техногенних впливів, за зсувом фенофаз розвитку життєвих циклів, співвідношенню в природних комплексах зональних та азоняльних рис, за розмірами площі з механічними порушеннями природних комплексів та різкості їх границь і т.п.

Використання даних показників у практичних дослідженнях можливо лише при обліку горизонтальної та вертикальної морфологічних структур природних комплексів, а також зонального положення сфери впливу на природні комплекси. Біологічна продуктивність природних комплексів визначається також характером та ступенем сприйняття забруднення, можливістю самоочищення. Важливим методичним прийомом ландшафтно-прогнознаї індикації є аналіз структурно-генетичних рядів.

Список використаних джерел:

1. Денисик Г. І., Тімець О. Регіональне антропогенне ландшафтознавство. Умань: Видавець «Сочінський», 2010. 168 с.
2. Загородній Ю.В. Войтенко В.В. Моделі та методи екологічного моделювання. Навчально-методичний посібник. Житомир, ЖІТІ, 2000. 109 с.
3. Ковальчук П.І. Моделювання і прогнозування стану навколишнього середовища. Навчальний посібник. К.: Либідь, 2003. 208 с.
4. Лаврик В.І. Моделювання і прогнозування стану довкілля. К.: Вид. дім «Академія», 2010. 400 с.
5. Петлін В.М. Конструктивна географія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 544 с.

ЗМІСТ

1. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИЗМУ	5
Shevchuk S. Regional model of recreational land USA	5
Заставецька Л., Заставецький Т., Таранова Н., Семеген О. Перспективи розвитку похмурого туризму у західному регіоні України.....	8
Лужанська Т., Зийнич В. Оцінка антропогенних ландшафтних комплексів.....	10
Питуляк М., Войціх Д. Рекреаційно-туристичний потенціал Чортківської ОТГ Тернопільської області.....	14
Питуляк М., Гуляйгородський В. Бальнеологічні ресурси Львівської області та їх використання.....	17
П'ятка Н., Лелик В., Оцінка водного режиму та гідроенергетичного потенціалу басейну р. Тиса.....	19
П'ятка Н., Терпай Г. Природоохоронна діяльність в басейнах малих річок Українських Карпат.....	21
Товт А., Товт К. Рекреаційно-туристичний потенціал Великоберезької сільської територіальної громади.....	23
Шуканова А., Дядченко Ю. Музеї при закладах освіти як осередки виховної роботи та об'єкти туристичного інтересу.....	26
2. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ МОДЕЛІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	28
Горват М., П'ятка Н. Еколого-економічні аспекти природокористування на прикордонних територіях України.....	28
Колотуха О. Еволюція поглядів на територіальну рекреаційну систему: від базової моделі до сучасних підходів.....	30
Лужанська Т., Сьомак В., Туряниця А. Роль міжсистемного аналізу в конструктивно-географічному прогнозуванні	33
Мальська М., Зінько Ю., Горішевський П. Сільські гостинні садиби і національні парки Карпатського регіону України в період пандемії: рекреаційно-туристичний аспект.....	36
Машіка Г., Текелій Д. Шляхи формування інвестиційного середовища в Карпатському туристичному регіоні	38
П'ятка Н., Шекура В. Еколого-економічні механізми природокористування України в умовах сучасних викликів.....	40
П'ятка Н., Шекура І. Еколого-економічні проблеми природокористування у лісовому господарстві Карпатського регіону.....	43
Смочко М., Соцька І., Магаль Р. Медико-географічне районування території України: теоретичний аспект.....	45
Стець А., Лужанська Т., Хлуд О. Роль «зеленої економіки» у суспільному житті суспільства.....	47

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>